

586352

Opis.

Misja Rzeczypospolitej Polskiej

w Estonji

Rewel d. 12 stycznia 1920.

W sprawie umowy dorpackiej.

Do

Pana Ministra Spraw Zagraniczn-

nych Warszawa.

Ekspedycja polityczna Nr. 69.

Jest więcej niż prawdopodobne, że rozejm Dorpacki będzie miał dla Estonji te same skutki, co w swoim czasie traktat Brzeski dla Niemców. Dzięki zawarciu rozejmu wzmożła się na froncie agitacja bolszewicka. Nie mówiąc już o szmuglowaniu literatury, proklamacji, odezw i broszur, bolszewicy pod pozorem bratania się z estończykami przekradają się przez front, doskonale ubrani, w nowych butach, mając w kieszeni zapasy złotej monety i opowiadają niesłychane cuda o raju w Rosji Sowieckiej. Po drugie, żołnierz estoński, który do tychczas walczył mężnie i z prawdziwym poświęceniem, zaczyna coraz bardziej myśleć o powrocie do domu, rozumując w ten sposób, że skoro pokój został zawarty, nie ma żadnego sensu pozostawać dłużej w okopach. Agitacja bolszewicka szerzy się przedewszystkiem wśród rozbrojonych oddziałów Juđenicza na terytorjum estońskim. Świeżo 4 pułk Gdowski w składzie około 300 ludzi, rozkwaterowany przez estończyków w okolicy stacji Jewwe, w majątku pana Clapier de Colombes w całym składzie przeszedł do Rosji bolszewickiej, zabrawszy ze sobą gwałtem swoich oficerów. W tych dniach będę miał szczegóły o życiu na froncie estonskim od korespondenta gazet francuskich, któremu ułatwiłem dostanie się do Narwy i widzenie się z Juđeniczem. Szef misji specjalnej angielskiej, pułk. Herapath, został świeżo odwołany do Londynu, gdzie otrzymuje inną nominację. Nie stoi w żadnym związku z zawarciem rozejmu, faktem jest jednak, że Hapath słusznie, czy niesłusznie,

243

uchodził tutaj za zdecydowanego zwolennika uznania przez Anglię niezależ-
ności Estonji, i że w kołach estońskich panuje z tego powodu przygębienie.

"Estonian Review" wydawane tutaj przez estońskie Ministerstwo Spraw Zagr-
nicznych, a przeznaczone dla propagandy idei niepodległości Estonji w kręgach
angielskich, przestało wychodzić z dniem 1 stycznia.

Komandor Smythies w rozmowie ze mną zaznaczył, że Anglia w najbliż-
szym czasie przystąpi do uregulowania waluty estońskiej przez stworzenie
za pieniądze angielskie banku emisyjnego dla Estonji, w zamian za koncesje
co do eksploatacji lasów i monopol lnu. Zapytałem go, jak sobie wystawia
możliwość przyznania pożyczki Estonji bez uznania jej niepodległości. Odpowie-
dział, że złoto angielskie, służące jako zabezpieczenie emisji banknotów, po-
zostanie w Anglii w Bank of England, jako depozyt rządu estońskiego: jeżeli
Estonja wróci do Rosji, a rząd rosyjski nie uzna tej pożyczki, Anglia nie
nie straci i powie sobie tylko: zrobiliśmy zły interes, bo więcej nie będą
mogli eksploatować ani lasu ani lnu.

Załączam przy niniejszym głosy prasy estońskiej o rozejmie w niemiec-
kiem tłumaczeniu, i następujące ustępy z pism bolszewickich:

"Izwiestja" piszą: nasi wrogowie dowiedli raz jeszcze, że bawienie się
w samodzielność państw Nadbałtyckich, kosztuje ich bardzo drogo. Biała Esto-
nja zmuszona została do zawarcia pokoju, poświęcając armję Juđenicza. Przyk-
ład Estonji pociągnie za sobą inne państwa. Nadbałtyckie a w końcu i Esto-
nję."

"Prawda" pisze: "Estonja została zmuszona dać nam kompromitującą ją w
oczach Ententy obietnicę nie postrzymywania nadal rosyjskiem kontr-re-
wolucji. Wiemy, że słowa dyplomacji burżuazyjnej nie są święte, ale słowa te
znajdą oddźwięk wśród proletariatu całego świata, który wcześniej czy później
potrafi zmusić rządy do uznania Rosji sowieckiej."

potrafi zmusić rządy do uznania Rosji Sowieckiej."

Gazeta fińska "Karjalan Aseeni" pisze: Rosja sowiecka pragnie zawrzeć pokój z państwami bałtyckimi, aby tym sposobem przygotować^w teren dla swego uzania przez Ententę i wyprzeć z nad Bałtyku jej pomoc wojskową. Po zawarciu pokoju pomiędzy Estonją i bolszewikami, dla ostatnich nastąpi wiek złoty. gdyż będą mogli z łatwością przerzucić swe wojska na front łotewski i fiński. Finlandja stoi wobec poważnego niebezpieczeństwa, gdyż jeśli Anglicy będą zmuszeni opuścić zatokę fińską, położenie stanie się dla nas groźnem. Finlandja powinna była dać pomoc Estonji i stworzyć razem z Litwą, Łotwą i Estonją sojusz anti-bolszewicki. Chwila została przepuszczona."

Jest to pierwszy w prasie fińskiej objaw wyjścia z dotychczasowego passywizmu.

/-/Bouffal.

NAZELNE DOWODZYSTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA
L: Dz. 5863/2 dnia 26/12/1920 r.
Kop. Wydział

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York